

Skolnärvaro - förslag på arbetsgång och rutiner

Varje skola bör ha en rutin för hur arbetet med skolnärvaro ska fungera. Nedan är förslag på hur en sådan rutin kan se ut. Förslaget är omfattande för att ge en bild av hur komplext arbetet med närvaro är. Varje skolenhet måste sedan göra en egen rutin som fungerar för de aktuella förhållandena på skolan för att den ska vara användbar i det dagliga arbetet.

Innehåll:

1. Definitioner av skolfrånvaro
2. Skolans närvarorutiner
3. Arbetsgång vid olika typer av frånvaro
4. Uppföljning och utvärdering av frånvaro på skolnivå
5. Litteratur
6. Bilaga: Förslag på insatser att erbjuda vid hög skolfrånvaro

Från och med 1 juli 2018 är rektor skyldig att utreda upprepad och längre frånvaro. (Skollagen 15 kapitlet 16 § .) Till skolans hjälp finns denna vägledning samt blanketten "Utredning av en elevs frånvaro" som ni hittar i [Elevhälsans dokumentbank](#) på medarbetarwebben.

Att vara i skolan och delta i undervisningen är en förutsättning för att kunna nå målen, få en examen och därmed ökar möjligheterna för vidareutbildning och arbete och för att vara delaktig i samhället. En elev med hög frånvaro riskerar att missa delar av utbildningen vilket på sikt kan leda till att man inte får en examen. Det i sin tur leder till ökad risk för utanförskap genom att t.ex. få svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Att fånga upp frånvaro tidigt för att kunna hjälpa eleven att lyckas med studierna är därför av största vikt för alla i skolan.

Implementering och uppföljning av handlingsplan

Rektor och elevhälsa är ansvariga för att handlingsplan och rutiner är väl förankrade hos berörd personal på respektive skolenhet. Rutinerna behöver gås igenom regelbundet så att alla känner till dem och att de efterföljs. Nedan är ett exempel på rutin men varje skola måste själva besluta om t.ex. vilken funktion som ska genomföra vissa uppgifter.

I samband med skolstart ska alla vårdnadshavare informeras med direktiv och information om de delar av rutinerna som berör dem.

1. DEFINITIONER AV SKOLFRÅNVARO

Ledighet

Rektor och mentor har möjlighet att besluta om ansökt ledighet för eleven. Rektor får bevilja längre ledigheter om det finns synnerliga skäl. Beviljas inte ledigheten och eleven trots detta inte närvarar i skolan, betraktas frånvaron som ogiltig.

Hög oanmäld skolfrånvaro

Fem frånvarotillfällen från enstaka lektioner och/eller enstaka hela skoldagar, under en och samma termin.

Hög anmäld skolfrånvaro

Två sammanhängande veckor eller fler än fem upprepade anmälda frånvarotillfällen under en och samma termin.

Elever med lång frånvaro (Hemmasittande elever)

Vid sammanhängande långvarig frånvaro ska rektor anmäla ärende till hemkommun - se vad som gäller för elevens hemkommun. Orosanmälan till socialtjänsten ska övervägas om det saknas uppenbara skäl till skolfrånvaro. Skolan utser utifrån elevens behov personal för medverkan i nätverket kring elever med hög och problematisk frånvaro. Elevhälsan ska utreda frånvaron om det finns strukturella orsaker i lärmiljön som försvårar återgång till skolan.

2. SKOLANS NÄRVARORUTINER

- Enligt segmentsbeslut ska samtliga skolenheter använda sig av närvarorapportering i SchoolSoft. Information om hur man rapporterar i Schoolsoft hittar ni [här](#). Och [här](#) hittar ni mer information om Schoolsoft, som t.ex. kontaktuppgifter till support.
- Skolan ska uppmana vårdnadshavare att uppdatera kontaktuppgifter i SchoolSoft för att ett sms/mail ska kunna skickas ut automatiskt vid oanmäld frånvaro.
- Undervisande lärare ska alltid registrera frånvaro i SchoolSoft samma dag som lektionen genomförs. Skolan har rutiner för hur frånvaron ska kunna rapporteras i Schoolsoft även då lektion genomförs av vikarie.
- Vid oanmäld frånvaro kontaktar elevens mentor, eller annat utsedd person, vårdnadshavare samma dag. Rektor ser till att rutiner för detta fungerar enligt enligt Skollagen 15 kap. 16 §.
- Hög anmäld skolfrånvaro (enligt definition ovan) anmäls till elevhälsa enligt riktlinje.
- Ledigheter under nationella prov beviljas endast av rektor och ska ske restriktivt.
- EHT har en stående mötespunkt var 14: dag rörande skolans övergripande frånvarosituation samt hur rutinerna följs. Rektor tar fram aktuellt statistiskt underlag gällande frånvaro över 20%, giltig och ogiltig frånvaro inkluderat, samt antal lektionstillfällen som inte rapporterats av lärare i SchoolSoft.
- Lärares rapporteringsgrad följs kontinuerligt upp av rektor.

3. ARBETSGÅNG VID OLIKA TYPER AV FRÅNVARO

Struktur i elevärenden underlättar arbetsgång och förtydligar tidsramar, ansvarsfördelning och stödinsatser som vårdnadshavare och eleven ska kunna förvänta sig för att komma tillrätta med elevens skolfrånvaro. Målet är att så tidigt som möjligt uppmärksamma alla elever med både anmäld och oanmäld frånvaro. Erfarenheter visar att ju längre tid eleven är borta från skolan och lektionerna desto svårare blir det för eleven att återgå till skolan. Därför är tidsramen och skolans agerande av yttersta vikt i ansträngning att stävja fortsatt skolfrånvaro.

Rutin vid oanmäld frånvaro

Frånvarotillfälle 1:

Mentor:

Vid alla oanmälda frånvarotillfällen ska mentor (eller annan utsedd namngiven person på skolan) samma dag kontakta vårdnadshavare per telefon (via e-post om ingen svarar) och informera om frånvaron. Den personliga kontakten mellan mentor och vårdnadshavare ska eftersträvas i alla ärenden.

Mentor ska dokumentera detta som beslutats på skolan, förslagsvis i SchoolSoft under mentorsuppgifter på elevkortet med följande text:

Datum Vårdnadshavare kontaktad per telefon angående frånvaro // Signatur

Ett automatiskt sms/e-post kan också gå till vårdnadshavare via SchoolSoft om de har uppdaterat sina kontaktuppgifter.

Frånvarotillfälle 2-4:

Mentor:

Mentor samtalar med eleven och eventuellt vårdnadshavare (beroende på elevens ålder) om att frånvaron har uppmärksammats, informerar om skolans åtgärder vid fortsatt frånvaro. Om vårdnadshavare inte varit med informerar mentor vårdnadshavare om att samtalet har ägt rum och hur skolan arbetar om frånvaron fortsätter.

Mentor ska dokumentera att den har informerat vårdnadshavare som beslutats på skolan, förslagsvis i SchoolSoft under mentorsuppgifter på elevkortet med följande text:

Datum Vårdnadshavare kontaktad per telefon angående frånvaro // Signatur

Frånvarotillfälle 5:

Mentor:

Nu anses elevens skolfrånvaro vara så pass hög och problematisk att en anmälan till EHT måste göras av mentor. Inför anmälan till EHT ska mentor analysera frånvaron – kan man se något mönster?

Innan anmälan görs, ska mentor informera vårdnadshavarna om anmälan till EHT. Mentor ska dokumentera detta enligt beslut på skolan, förslagsvis i SchoolSoft under mentorsuppgifter på elevkortet med följande text:

Datum Vårdnadshavare informerad om anmälan till EHT kring frånvaro// Signatur

Elevhälsan

När mentor anmält skolfrånvaro till EHT beslutar rektor om att utreda elevs frånvaro enligt Skollagen 15 kapitlet 16 §.

Mentor, eller den som rektor beslutat, utreder frånvaron med blanketten *“Utredning av en elevs frånvaro”* (finns att ladda ner [här](#)). Samverkan med EHT ska ske för att diskutera insatser och åtgärder.

Uppföljning av utredning av frånvaro

I utredningen bestäms ett lämpligt datum för uppföljning. Om eleven vid uppföljningen har fortsatt hög frånvaro återkopplar mentor, eller annan ansvarig för utvärderingen, till EHT som då tar upp elevens frånvaro för fortsatta åtgärder.

Vid fortsatt hög frånvaro efter *“Utredning av en elevs frånvaro”*:

Mentor tillsammans med EHT utvärderar gemensamt genomförda insatser och diskutera vidare åtgärder. Rektor kan besluta om att mentor fortsätter med nya åtgärder enligt *“Utredning av en elevs frånvaro”* eller kan besluta om en *Skolsocial kartläggning* som är en fördjupad utredning om frånvaron, som används för att utreda orsakerna till elevens beteende och försöka hitta lösningar på problemet. Den skolsociala kartläggningen ska innehålla information både om hur elever mår känslomässigt och hur eleven fungerar socialt i skolan (i klassrummet, på rasten, i förhållande till skolkamrater och vuxna) och hur elevens hemsituation ser ut (hemförhållanden, fritid). Den skolsociala kartläggningen genomförs oftast av kurator och kompletteras med lärares syn på elevens inlärningsmässiga och studierelaterade behov, en pedagogisk kartläggning. Samverkan och insatser utanför skolan diskuteras. Exempel på hur skolsocial kartläggning kan utformas hittar du [här](#).

Rutin vid anmäld frånvaro

Efter en veckas frånvaro:

Mentor:

Mentor kontaktar eleven/hemmet för att ta reda på hur eleven mår.

Stöd i samtalet: förmedla omtanke för eleven och dennes hälsa. Fråga vad skolan kan göra för eleven, om eleven t.ex. behöver och kan klara av hemläxor under den tiden eleven är borta. Undersök vårdnadshavares syn/oro kring frånvaro och planer för elevens återgång till skolan.

Mentor ska dokumentera att samtalet med vårdnadshavare om frånvaro har ägt rum, enligt skolans beslut, förslagsvis i SchoolSoft under mentorsuppgifter på elevkortet med följande text:

Datum Samtal med vårdnadshavare kring anmäld frånvaro// Signatur

Frånvaroperioden överstiger två veckor eller vid 6:e tillfället av anmäld frånvaro under samma termin:

Mentor

Mentor rapporterar till elevhälsan.

Elevhälsan

När mentor anmält skolfrånvaro till EHT beslutar rektor om att utreda elevs frånvaro enligt Skollagen 15 kapitlet 16 § om det behövs. Mentor, eller den som rektor beslutat, utreder frånvaron med blanketten "*Utredning av en elevs frånvaro*". I planeringen ska fokus främst ligga på skolans insatser och åtgärder som kan leda till ökad närvaro.

Eftersom det handlar om anmäld frånvaro ska en av insatserna vara att skolsköterska tar kontakt med vårdnadshavare för att undersöka orsaken till den anmälda frånvaron samt erbjuder ett hälsosamtal med eleven. Eleven ska erbjudas en tid hos skolläkare. Samtalet dokumenteras. Skolsköterska tar med sig elevärendet till EHT för beslut om eventuella insatser. Ärendet återkopplas till mentor. Uppföljning i EHT fyra veckor efter anmälan. Skrivs in som ett ärende i EHT-protokoll.

Uppföljning av utredning av frånvaro

I utredningen bestäms ett lämpligt datum för uppföljning. Om eleven vid uppföljningstillfället har fortsatt hög frånvaro återkopplar uppföljningsansvarig, vanligtvis mentor, till EHT som då tar upp elevens frånvaro för fortsatta åtgärder.

Långvarig frånvaro (hemmasittande elever)

Frånvaroperioden närmar sig eller överstiger tre sammanhängande veckor.

Rektor i samråd med EHT beslutar om vilka insatser som ska sättas in. Anmälan till socialtjänsten ska övervägas om det saknas uppenbara skäl till skolfrånvaro.

4. UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV FRÅNVARO

För att kvalitetssäkra arbetet med att minska skolfrånvaro bör det finnas rutiner och mätinstrument för uppföljning och utvärdering av frånvaron på både skol-, grupp och individnivå. Viktiga frågor för uppföljning är om frånvaron som helhet ökar eller minskar, vilken form av frånvaro det handlar om (ströfrånvaro, skolk, skolvägran, sjukfrånvaro etc.) och hur många elever som har hög skolfrånvaro och därmed är aktuella för insatser enligt handlingsplanen (utredning av en elevs frånvaro och/eller skolsocial utredning).

Rektor och elevhälsoteamet ansvarar för terminsvis sammanställning av skolfrånvaro på skol-, grupp- och individnivå. Elevhälsoteamet ansvarar för årlig översyn och sammanställning av de elevärenden som är/varit föremål för insatser. Det är av stort intresse att notera utvecklingen i de ärenden som varit föremål för insatser.

Exempel på mätinstrument:

- Antalet förstagångskontakter som mentor har med hemmen angående ogiltig frånvaro, sammanställning och analys av skolans egen närvarokontroll
- Antalet möten som mentor sammankallar vid upprepad frånvaro
- Antalet "Utredning av en elevs frånvaro" beslutad av rektor
- Antalet skolsociala kartläggningar som skolkurator gör vid fortsatt upprepad frånvaro
- Antal möten med vårdnadshavare, elev och representant från elevhälsan samt rektor vid fortsatt upprepad frånvaro
- Antal möten med vårdnadshavare, elev och representant från elevhälsan där oro för frånvaro kvarstår och där samverkande socialsekreterare deltar

Insatser i skolnärvaroarbete

Främjande Skolans arbete för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro, t.ex. genom etablering av närvarorutiner skapa goda relationer mellan skola, elev och hemmet, organisation, kommunikation, stöd till mentorer och elevinflytande.

Förebyggande Utredning av elevs frånvaro och ev. skolsocial kartläggning för elever med hög frånvaro. Anpassad undervisning, EHT:s närvaroarbete, samverkan med hemmet och vid behov med externa parter t.ex. BUP, habilitering och socialtjänst

Åtgärdande: Insatser för elever med hög eller permanent frånvaro. Individinriktade extra resurser/insatser i skolan, samordnade insatser mellan skola, BUP, habilitering och socialtjänst.

5. LITTERATUR

Boktips:

Gren Landell, M. *Främja närvaro: Att förebygga frånvaro i skolan*. Natur & Kultur 2018.

Annat bra material om närvaro och frånvaro:

Allmänna råd för arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan. Skolverket 2012. Finns att ladda ner [här](#).

Frånvaro och närvaro i gymnasieskolan - en nationell kartläggning. Skolverket 2014. Finns att ladda ner [här](#).

Gymnasieskolors arbete med att förebygga studieavbrott. Skolinspektionen 2015. Finns att ladda ner [här](#).

[Pluginnovation](#): en digital plattform som samlar forskning och framgångsfaktorer kring frånvaro och studieavbrott.

Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera. SOU 216:94. Finns att ladda ner [här](#).

6. Förslag på insatser att erbjuda vid hög skolfrånvaro:

- någon möter eleven utanför skolan
- hjälp att komma till skolan, sällskap med lärare eller klasskamrat
- förälder är med under del av skoldag
- stödperson/stödkompis för eleven under rasterna
- anpassad idrott, t.ex. valfri aktivitet, gå och simma, eller byta om enskilt
- mjukstart på dagen, t.ex. frukost och lugn stund med någon vuxen på skolan
- flexitid för morgontrötta elever
- sänkt kravnivå, avlasta när det gäller prestation (t.ex. anpassade läxor och prov under en period) för att underlätta närvaro i skolan
- läxläsningsstöd eller annat stöd i undervisningen
- byte av plats i klassrummet
- erbjudan om undervisningen på annan plats utanför skolan
- någon eleven har förtroende för besöker elev i hemmet
- hjälp till att reda ut konflikt med skolkamrat/lärare
- arbete utifrån egna intressen i projektform
- byte av vissa lektioner mot hemuppgifter under en begränsad tid
- om mobbning kan vara orsak till frånvaro, ta hjälp av elevhälsoteamet på skolan
- våga-tala-träning för elev med social osäkerhet/fobi
- tjejgrupp/killgrupp, elevhälsoteamet kan starta en grupp på skolan, eller ta hjälp av utomstående aktörer
- kartläggning av psykosocialt klimat i klassen
- handledning till lärarna för ett lämpligt bemötande av elev
- trevliga rastaktiviteter, t.ex. olika spel, tillgång till datorer eller att få arbeta i elevcaféet
- mental träning, för bättre självförtroende – hos kurator eller annan aktör
- hitta en reträttplats/trygg person att söka upp på skolan vid behov
- anpassad studiegång (Åtgärdsprogram krävs)
- lära sig strategier för ångesthantering/ilska
- ge plats för elevens egna förslag på lösningar.
- extra mentorsstöd kan behöva erbjudas för studieplanering.

